

ANALIZA DIAGNOSTIC A SECTORULUI CONSTRUCȚIILOR DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2008-2010

Cezar SIMION-MELINTE

Lect. univ. dr., Academia de Studii Economice & INCD URBAN- INCERC

e-mail: cezarsimion@yahoo.com

Victor RADU

Prof. univ. dr., Academia de Studii Economice

e-mail: raduvictor@ase.ro

Abstract Diagnostic analysis is a tool used especially in strategic management. Diagnostic analysis of the construction sector is focused on: value of construction works by manner of performing and by type of ownership; new construction works; capital repair works; current maintenance and repair works; construction under contract by category of objects and construction under own management; situation of construction firms; human resources analysis.

Keywords: analysis, diagnostic, construction, sector

1. Introducere

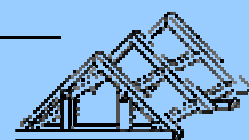
Instrument specific managementului firmei și element fundamental al strategiilor și reproiectării manageriale, diagnosticarea poate fi utilizată și la nivel de sector al economiei naționale pentru identificarea problemelor importante și a cauzelor care le generează. Diagnosticare implică așadar identificarea elementelor principale ale stării și dinamicii unor fenomene socio-economice și studiul interacțiunii lor. Scopul final al diagnosticării îl constituie relevarea punctelor forte și slabe ale problemelor analizate. Diagnosticarea trebuie să țină seama că „modelul SWOT se sprijină pe un demers excesiv de analitic: poziționare a problemei; tratare a informațiilor disponibile; alegere a soluției optime” (Popescu, 2010).

Analiza diagnostic la nivel sectorial a urmărit cu precădere: dinamica și structura lucrărilor de construcții după forma de proprietate și modul de

execuție, evoluția lucrărilor de construcții noi și reparații capitale, analiza evoluției lucrărilor executate în antrepriză pe categorii de obiecte, efectele crizei economice asupra firmelor din cadrul sectorului, gradul de concentrare la nivel sectorial.

2. Analiza dinamicii și structurii lucrărilor de construcții după forma de proprietate și modul de execuție

Unul din cei mai semnificativi indicatori asupra evoluției sectorului construcțiilor în perioada 2008-2010 este valoarea lucrărilor de construcții după forma de proprietate a beneficiarilor. Valoarea lucrărilor de construcții este exprimată în prețuri de deviz curente și se referă la ansamblul de lucrări cuprinse în proiectele de execuție realizate integral sau parțial, acceptate la plată de beneficiar. Datele privind evoluția acestui indicator în perioada analizată sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Evoluția valorii lucrărilor de construcții după forma de proprietate a beneficiarilor -milioane lei RON-

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Proprietate majoritar de stat	2.732,70	2.465,20	0,90	2.594,20	1,05	0,95
Proprietate majoritar privata	86.123,60	74.224,10	0,86	67.460,80	0,91	0,78
Total	88.856,30	76.689,30	0,86	70.055,00	0,91	0,79

Sursa: Date INS și calcule proprii după date INS

Pe ansamblul perioadei 2008 - 2010 evoluția lucrărilor de construcții prezintă un trend descendent, mai pronunțat în anul 2009 când valoarea totală a lucrărilor a scăzut cu 14% în raport cu anul anterior. În anul 2010 tendința descendentă a fost mai puțin accentuată (doar 9% în raport cu anul anterior). În anul 2010 față de anul 2008 valoarea totală a lucrărilor executate a scăzut cu 21 %.

Evoluția valorii lucrărilor de construcții executate pe forme de proprietate nu urmează integral tendința evoluției valorii totale a lucrărilor executate la nivel național. Astfel, dacă pentru lucrările de construcții având destinație beneficiari în proprietate majoritar privată tendința ascendentă se menține pe ansamblul perioadei, pentru lucrările de construcții având beneficiari din sectorul public sau cu proprietate majoritară de stat se constată un punct de inflexiune la nivelul anului 2010, marcat prin reluarea tendinței de creștere, cu 5% față de anul anterior. Indicele de evoluție pe întreaga perioadă 2008 - 2010, pentru lucrările de construcții având beneficiari proprietate majoritară de stat a avut o diminuare de cinci procente.

Punct slab: reducerea valorii lucrărilor de construcții executate cu 21% pe ansamblul perioadei 2008- 2010.

Punct forte: reluarea tendinței ascendente în ceea ce privește valoarea lucrărilor de construcții având beneficiari în proprietate majoritar de stat, efect al politicilor investiționale din sectorul public.

Structura valorii lucrărilor de construcții pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 nu prezintă schimbări semnificative (Tabelul 2). Astfel valoarea lucrărilor contractate de beneficiari din sectorul public sau proprietate majoritară de stat nu a crescut semnificativ în perioada 2008-2010. Ea nu a depășit în nici un an ponderea de 4% din valoarea totală a lucrărilor de construcții executate.

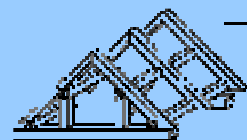
Tabelul 2. Structura valorii lucrărilor de construcții pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 (%)

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Proprietate majoritar de stat	3,08%	3,21%	3,70%
Proprietate majoritar privata	96,92%	96,79%	96,30%
Total	100,00%	100,00%	100,00%

Sursa: (calcule proprii după date INS)

Punct slab: ponderea redusă a sectorului public în valoarea totală a lucrărilor de construcții executate, ceea ce diminuează impactul politicilor investiționale din sectorul public.

După modul de execuție lucrările de construcții pot fi realizate în antrepriză și

în regie. Construcțiile în antrepriză sunt lucrări executate de către organizații care au ca activitate principală construcțiile. Construcțiile în regie sunt lucrări executate prin forțele proprii ale operatorilor economici și sociali care au altă activitate principală decât construcțiile.

Evoluția acestor două tipuri de construcții este prezentată în tabelul următor.

Tabelul 3. Evoluția lucrărilor în antrepriză și în regie (millei RON)

Tip de lucrări	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008
Antrepriză	72.368,40	61.252,00	0,85
Regie	472,40	302,00	0,64

Sursa: Date INS și calcule proprii după date INS

Reducerea cea mai semnificativă a fost cea înregistrată în cazul lucrărilor în regie care au scăzut în 2009 față de 2008 cu 36%. Tendința descendentă a fost mai puțin semnificativă în cazul lucrărilor efectuate în antrepriză care formează de altfel majoritatea lucrărilor efectuate în cadrul sectorului.

3. Evoluția lucrărilor de construcții noi și reparații capitale

Evoluția lucrărilor de construcții noi și a celor de reparații capitale este prezentată în tabelul următor.

În analizele efectuate s-au considerat că lucrările de construcții noi sunt activitățile de construcții ce determină direct crearea de noi spații de locuit sau de alte spații utilizabile precum și de crearea de noi structuri la construcțiile civile existente. Lucrările de reparații capitale reprezintă complexul de lucrări care se execută după expirarea fiecărui ciclu de

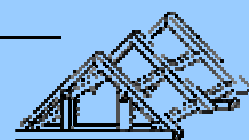
funcționare prevăzut în normativele tehnice și care au ca scop asigurarea menținerii caracteristicilor tehnico-economice ale construcțiilor pe întreaga durată de serviciu normată.

În perioada 2008 - 2010 evoluția valorii totale a lucrărilor de construcții noi și reparații capitale prezintă un trend descendent extrem de pronunțat, reducerea valorii acestui tip de lucrări pe ansamblul perioadei considerate fiind de 21%. Trendul descrescător a fost mai puternic în anul 2009 față de anul 2008 și mai lent în anul 2010 în raport cu anul 2009.

În privința formei de proprietate a beneficiarilor lucrărilor de construcții noi și reparații capitale lucrurile diferă semnificativ. Lucrările cu beneficiari proprietate majoritar de stat au avut ritm descendent mai puțin pronunțat în anul 2009 (reducere cu 7% față de anul anterior), urmat de reducere de mari proporții în 2010 (cu 57% față de anul anterior și cu 60% față de anul 2008). Lucrările cu beneficiari proprietate majoritar privată au avut o evoluție descendentă dar cu un ritm diferit față de cele din sectorul public. Ele au cunoscut o reducere mai accentuată în anul 2009 față de anul anterior (15% în 2009 față de 2008) și o reducere mai puțin pronunțată în anul 2010 (scădere de 6% în anul 2010 față de anul 2009).

Punct slab: reducerea semnificativă a valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale având beneficiari din sectorul public, cu precădere în anul 2010.

Evoluția structurii valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale nu prezintă mutații semnificative în perioada analizată (Tabelul 4).

Tabelul 4. Evoluția valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 (milioane lei RON)

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Proprietate majoritar de stat	1.063,80	984,30	0,93	422,10	0,43	0,40
Proprietate majoritar privata	71.777,00	60.569,70	0,84	56.914,70	0,94	0,79
Total	72.840,80	61.554,00	0,85	57.336,80	0,93	0,79

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Ponderea valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale având beneficiari din sectorul public în totalul valorii lucrărilor de acest tip rămâne ne semnificativă în perioada analizată.

4. Evoluția lucrărilor de întreținere și reparații curente

Lucrările de întreținere și reparații curente sunt ansamblul de operații care se realizează la o construcție existentă pentru a se asigura continuitatea folosirii ei, împiedicarea unei uzuri rapide și prelungirea duratei de funcționare.

Tabelul 5. Structura valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 (%)

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Proprietate majoritar de stat	1,46%	1,60%	0,74%
Proprietate majoritar privată	98,54%	98,40%	99,26%
Total	100,00%	100,00%	100,00%

Sursa: calcule proprii după date INS

Evoluția valorii lucrărilor de reparații curente diferă în funcție de forma de proprietate a beneficiarilor.

În ceea ce privește forma de proprietate majoritar de stat lucrările de reparații curente au înregistrat după un de dedin

(scădere cu 11% în 2009 față de anul 2010), o creștere semnificativă în anul 2010 (cu 47% mai mare față de anul anterior).

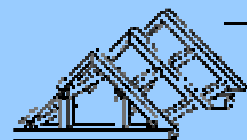
Aceasta înseamnă că resursele investiționale ale autorităților publice au fost concentrate cu precădere asupra acestui tip de lucrări.

Lucrările de reparații curente pentru clienți aflați în proprietate majoritar privată au înregistrat un trend descendent mai lent în 2009 față de anul 2008 (reducere de doar 5%) și mai pronunțat în 2010 față de 2009 (reducere de 23% față de anul anterior). Pe ansamblul perioadei analizate, lucrările de reparații curente au înregistrat o reducere apreciabilă (cu 26% mai puțin decât în anul 2008).

Valoarea totală a lucrărilor de reparații curente a înregistrat o tendință descendentă mai pronunțată în 2010 (cu 11% diminuată în raport cu anul anterior) și mai lentă în anul 2009 (cu 5% mai mică decât în anul 2008).

În perioada analizată valoarea totală a lucrărilor de reparații curente a înregistrat o reducere semnificativă - de 21% în anul 2010 față de anul 2008.

Evoluția structurii valorii lucrărilor de reparații curente în perioada analizată prezintă unele schimbări importante (Tabel 6)

Tabelul 6. Evoluția valorii lucrărilor de reparații curente pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 (milioane lei RON)

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Proprietate majoritar de stat	1.668,90	1.480,90	0,89	2.172,10	1,47	1,30
Proprietate majoritar privata	14.346,60	13.654,40	0,95	10.546,10	0,77	0,74
Total	16.015,50	15.135,30	0,95	12.718,20	0,84	0,79

sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Tabelul 7. Structura valorii lucrărilor de reparații curente pe forme de proprietate în perioada 2008-2010 (%)

Forme de proprietate	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Proprietate majoritar de stat	10%	10%	17%
Proprietate majoritar privată	90%	90%	83%
Total	100%	100%	100%

Sursa: calcule proprii după date INS

În anul 2010, ponderea valorii lucrărilor de reparații curente având ca beneficiari organizații din sectorul public în valoarea totală a acestui tip de lucrări a crescut cu 7% față de anul anterior.

5. Analiza dinamicii și structurii lucrărilor de construcții în antrepriză pe categorii de obiecte

Întrucât lucrările de construcții în antrepriză sunt predominante în ansamblul lucrărilor de construcții este

importantă analiza evoluției acestora pe categorii de obiecte.

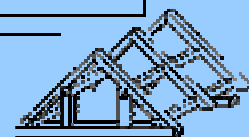
În cazul lucrărilor de construcții în antrepriză evoluția în perioada 2008-2010 se prezintă diferit pe categorii de obiecte. Pentru următoarele categorii de obiecte evoluția a fost descendentă:

- pentru categoria clădiri rezidențiale valoarea lucrărilor în anul 2010 a fost cu 32% mai redusă decât în anul 2008 și cu 12 % mai mică decât în anul anterior. Pentru această categorie de obiecte tendința descendentă a fost mai accentuată în anul 2009 față de anul 2008 (reducere cu 22%);
- pentru categoria clădiri nerezidențiale reducerea a fost de 14 % în fiecare an față de anul anterior. Pe ansamblul perioadei (indice 2010/2008) reducerea a fost de 27%;

Tabelul 8. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pe categorii de obiecte (mil.lei RON)

Categorii de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Clădiri rezidențiale	33.539,4	26.057,2	0,78	22.920,9	0,88	0,68
Clădiri nerezidențiale	22.335,3	19.114,8	0,86	16.386,3	0,86	0,73
Infrastructuri de transport	20.418,5	19.541,9	0,96	17.687,0	0,91	0,87
Conducte, linii electrice și de comunicații	3.733,5	3.328,0	0,89	3.828,6	1,15	1,03
Construcții complexe industriale	1.267,3	1.376,2	1,09	1.265,7	0,92	1,00
Alte lucrări de inginerie civilă	6.835,9	6.638,6	0,97	7.480,2	1,13	1,09

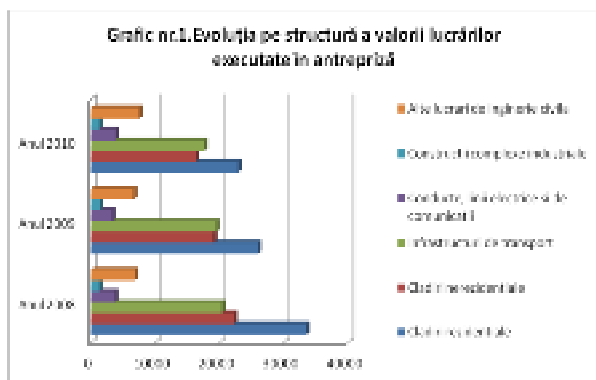
Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

- pentru categoria infrastructuri de transport tendința descendentă a fost mai lentă, înregistrându-se pe ansamblul perioadei o reducere de 13%. Valoarea lucrărilor a scăzut pentru această categorie cu 4% în 2009 față de 2008 și cu 9% în anul 2010 față de 2009.

Valoarea lucrărilor pentru categoriile de obiecte „conduce, linii electrice și de comunicații” și „alte lucrări de inginerie civilă” a avut o evoluție ascendentă, crescând cu 3% și respectiv 9%. Pentru categoria de lucrări construcții complexe industriale evoluția a fost staționară pe ansamblul perioadei analizate.

În privința evoluției pe structură a valorii lucrărilor executate în antrepriză, ea se prezintă conform graficului următor.

Valoarea lucrărilor al categoria de obiecte „clădiri individuale” a avut tendința descendentă cea mai puțin pronunțată cu o reducere a valorii lucrărilor de 24% pe ansamblul perioadei 2008 – 2010. Pentru această categorie de obiecte reducerea cea

mai semnificativă a valorii lucrărilor a avut loc în anul 2009 față de anul 2008 (diminuare de 22%). Trendul descendent a fost mai lent în anul 2010 față de 2009 (reducere de doar 4%).

Categoria de obiecte „clădiri colective de tip bloc” a avut o tendință descendentă foarte pronunțată a valorii lucrărilor în anul 2010 ajungând la 45% din valoarea anului 2008. Reducerea cea mai semnificativă a avut loc în anul 2010 față de anul 2009 (diminuare cu 45%), iar în anul 2009 reducerea față de anul 2008 a fost de 18%.

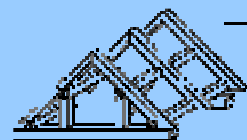
Pentru categoria clădirilor rezidențiale, cea mai importantă reducere a valorii lucrărilor s-a înregistrat în cazul „clădirilor de rezidență pentru comunități”, cu o diminuare a valorii lucrărilor pe ansamblul perioadei de 62%. Trendul descendent cel mai accentuat a fost cel din anul 2009 (diminuare de 59% în raport cu anul anterior).

Se poate constata creșterea ponderii valorii lucrărilor executate în antrepriză pentru infrastructuri de transport în defavoarea valorii lucrărilor executate în antrepriză pentru clădiri nerezidențiale. Restul categoriilor de obiecte și-au păstrat relativ constantă ponderea în ansamblul valorii lucrărilor executate în antrepriză. Pentru categoria clădirilor rezidențiale, tendința descendentă cunoaște o serie de particularități pentru diferite categorii de obiecte.

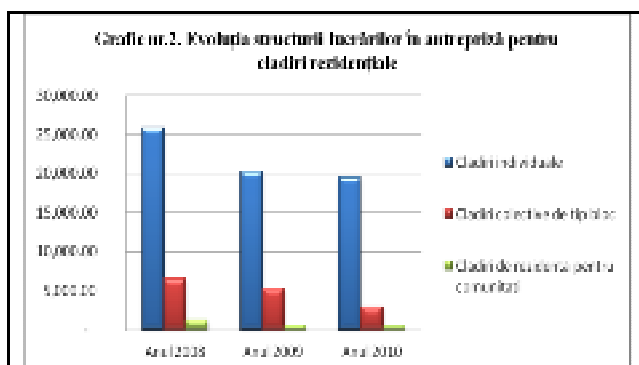
Tabelul 9. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru clădiri rezidențiale (mii lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Clădiri individuale	25.778,4	20.231,6	0,78	19.500,4	0,96	0,76
Clădiri colective de tip bloc	6.521,3	5.320,7	0,82	2.952,1	0,55	0,45
Clădiri de rezidență pentru comunități	1.239,7	504,9	0,41	468,4	0,93	0,38

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Evoluția structurii lucrărilor în antrepriză pentru construcțiile rezidențiale este prezentată în graficul următor.

Nu sunt modificări majore în structura valorii lucrărilor în antrepriză pentru construcțiile rezidențiale.

Pentru categoria clădirilor nerezidențiale există tipuri de clădiri pentru care valoarea lucrărilor a crescut și tipuri de clădiri pentru care valoarea lucrărilor a cunoscut o tendință descendentă. Situația evoluției valorii lucrărilor pe categorii de obiecte pentru clădirile nerezidențiale este prezentată în tabelul următor.

Principalele categorii de obiecte pentru care s-au înregistrat creșteri pe ansamblul perioadei analizate sunt:

- clădirile pentru trafic și comunicații pentru care valoarea lucrărilor a

înregistrat o creștere pe ansamblul perioadei cu 70%;

- categoria „alte clădiri nerezidențiale” pentru care valoarea lucrărilor a înregistrat o creștere cu 1% pe ansamblul perioadei.

Pentru niciuna din categoriile menționate mai sus trendul ascendent nu acoperă întreaga perioadă analizată ci doar anul 2010.

Categoriile de obiecte pentru care s-au înregistrat reduceri pe ansamblul perioadei analizate sunt:

- hoteluri și clădiri similare;
- clădiri administrative;
- clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul;
- construcții industriale și depozite;
- clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici.

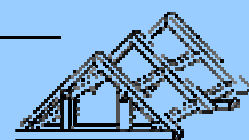
Principalele categorii de obiecte pentru care s-au înregistrat în anul 2009 creșteri ale valorii lucrărilor executate în antrepriză sunt:

- clădirile administrative cu un procent de creștere de 10%;
- clădirile pentru recreere, învățământ, spitale și clinici cu un procent de creștere de 8%.

Tabelul 10. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru clădiri nerezidențiale (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Hoteluri și clădiri similare	1.038,30	630,60	0,61	585,50	0,93	0,56
Clădiri administrative	7.679,80	8.476,70	1,10	7.215,70	0,85	0,94
Clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul	3.838,20	2.130,40	0,56	1.972,40	0,93	0,51
Clădiri pentru trafic și comunicații (stații, terminale, garaje etc.)	449,60	313,60	0,70	766,40	2,44	1,70
Construcții industriale și depozite	6.250,50	4.532,80	0,73	3.398,10	0,75	0,54
Clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici	2.235,40	2.406,60	1,08	1.592,70	0,66	0,71
Alte clădiri nerezidențiale	843,50	624,10	0,74	855,50	1,37	1,01

sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Categoriile de obiecte pentru care s-au înregistrat în anul 2009 reduceri ale valorii lucrărilor executate în antrepriză sunt:

- hoteluri și clădiri similare cu o diminuare de 39%;
- clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul cu o reducere de 44%;
- clădiri pentru trafic și comunicații cu o reducere de 30%;
- construcții industriale și depozite cu o reducere de 27%;
- categoria „alte clădiri nerezidențiale” cu o reducere de 26%.

Categoriile de obiecte pentru care s-au înregistrat în anul 2010 reduceri ale valorii lucrărilor executate în antrepriză sunt:

- hoteluri și clădiri similare;
- clădiri administrative;
- clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul;
- construcții industriale și depozite;
- clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici.

Structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru clădiri nerezidențiale a suferit o serie de schimbări pe parcursul perioadei 2008-2010 (conform tabelului următor).

A crescut ponderea valorii lucrărilor executate în antrepriză în totalul valorii lucrărilor pentru clădiri nerezidențiale pentru următoarele categorii de obiecte:

- clădiri administrative;
- clădiri pentru trafic și comunicații (stații, terminale, garaje etc.);
- alte clădiri nerezidențiale.

A scăzut ponderea valorii lucrărilor executate în antrepriză în totalul valorii lucrărilor pentru clădiri nerezidențiale pentru următoarele categorii de obiecte:

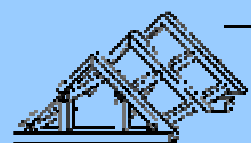
- hoteluri și clădiri similare;
- clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul;
- construcții industriale și depozite;
- clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici.

În ceea ce privește infrastructura de transport valoarea lucrărilor executate în antrepriză a avut, pentru aproape toate categoriile de obiecte un trend descendent (conform tabelului următor) pe ansamblul perioadei analizate. Excepție face categoria de obiecte „poduri, șosele suspendate, tunele și subterane” pentru care s-a înregistrat o creștere de 3% în anul 2010 față de anul 2008.

Tabelul 11. Structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru clădiri nerezidențiale (mil. lei RON)

Categorii de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Hoteluri și clădiri similare	4,65%	3,30%	3,57%
Clădiri administrative	34,38%	44,35%	44,03%
Clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul	17,18%	11,15%	12,04%
Clădiri pentru trafic și comunicații(stații, terminale, garaje etc.)	2,01%	1,64%	4,68%
Construcții industriale și depozite	27,98%	23,71%	20,74%
Clădiri pentru recreere, învățământ, spitale și clinici	10,01%	12,59%	9,72%
Alte clădiri nerezidențiale	3,78%	3,27%	5,22%
Clădiri nerezidențiale - total	100,00%	100,00%	100,00%

Sursa: calcule proprii după date INS

Tabelul 12. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru infrastructuri de transport
(mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Șosele, străzi și drumuri	14.330,10	13.165,10	0,92	12.005,40	0,91	0,84
- din care: autostrăzi	827,70	1.028,00	1,24	682,20	0,66	0,82
Căi ferate	1.165,30	752,10	0,65	711,30	0,95	0,61
Piste pentru aeroporturi	33,60	26,00	0,77	3,70	0,14	0,11
Poduri, șosele suspendate, tunele și subterane	3.084,90	3.325,30	1,08	3.184,00	0,96	1,03
Canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice	1.804,60	2.273,40	1,26	1.782,60	0,78	0,99

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

La categoria de obiecte „piste pentru aeroporturi ” înregistrată cea mai mare reducere a valorii lucrărilor , de 89% în anul 2010 față de anul 2008. Trendul descendent cel mai lent a fost înregistrat la categoria de lucrări „canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice” (diminuare de doar 1% a valorii lucrărilor executate în antrepriză în anul 2010 comparativ cu anul 2008).

În anul 2009 au fost înregistrate față de anul anterior, în privința infrastructurilor de transport, o serie de creșteri ale valorii lucrărilor pentru anumite categorii de obiecte:

- autostrăzi;
- poduri, șosele suspendate, tunele și subterane;
- canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice.

Pentru niciuna dintre aceste categorii de obiecte trendul ascendent nu a continuat și anul următor.

În 2009 au fost înregistrate față de anul 2008, în privința infrastructurilor de transport, reducerea valorii lucrărilor pentru anumite categorii de obiecte:

- șosele, străzi și drumuri;
- căi ferate;
- piste pentru aeroporturi.

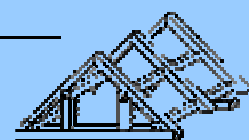
În perioada considerată structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru infrastructuri de transport a suferit o serie de modificări în ce privește ponderea diferitelor categorii de obiecte luate în considerare.

Tabelul 13. Structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru infrastructuri de transport (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Șosele, străzi și drumuri	70,18%	67,37%	67,88%
Căi ferate	5,71%	3,85%	4,02%
Piste pentru aeroporturi	0,16%	0,13%	0,02%
Poduri, șosele suspendate, tunele și subterane	15,11%	17,02%	18,00%
Canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice	8,84%	11,63%	10,08%

Sursa: calcule proprii după date INS

Pe categorii de obiecte modificarea ponderilor în structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză se prezintă astfel:

- a crescut ponderea categoriilor de obiecte „poduri, șosele suspendate, tunele și subterane” și „canale navigabile, construcții portuare și alte construcții hidrotehnice”;
- a scăzut ponderea în valoarea lucrărilor de construcții în antrepriză pentru infrastructuri de transport a categoriilor „șosele, străzi și drumuri”, „căi ferate”, „piste pentru aeroporturi”

Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru conducte, linii electrice și de comunicații a fost diferită pentru cele două categorii de obiecte (conform tabelului următor)

Pe ansamblul perioadei analizate a crescut valoarea lucrărilor de construcții în antrepriză pentru categoria de obiecte „conducte de lungă distanță, linii electrice și de comunicații” (creștere de 10% în anul 2010 comparativ cu anul 2008). În aceeași perioadă a scăzut valoarea lucrărilor pentru categoria de obiecte „conducte locale și cabluri” (cu 15% în anul 2010 față de anul 2008. În anul 2009 situația evoluției valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru conducte, linii electrice și de comunicații a avut o tendință contrară celei prezentate pentru ansamblul perioadei analizate pe categorii de obiecte. În anul 2009 a crescut valoarea lucrărilor executate în antrepriză pentru categoria de obiecte „conducte locale și cabluri” (cu 17% față de anul anterior) și a scăzut valoarea lucrărilor pentru categoria de obiecte „conducte de lungă distanță, linii electrice și de comunicații” (cu 23% față de anul anterior).

În anul 2010 a crescut valoarea lucrărilor pentru categoria de obiecte „conducte de lungă distanță, linii electrice și de comunicații” (cu 44% față de anul anterior) și a scăzut valoarea lucrărilor pentru categoria de obiecte „conducte locale și cabluri” (cu 27% față de anul anterior).

Tendința diferită de evoluție pe categorii de obiecte este relevată și de structura valorii lucrărilor pe ansamblul perioadei considerate (Tabel nr.15)

În perioada 2008-2010 a crescut ponderea valorii lucrărilor pentru categoria de obiecte „conducte de lungă distanță, linii electrice și de comunicații” și a scăzut ponderea valorii lucrărilor pentru categoria de lucrări „conducte locale și cabluri”. Trendurile diferite de evoluție pe categorii de obiecte se păstrează și în cadrul altor lucrări de inginerie civilă.

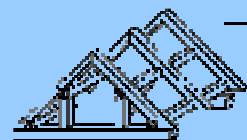
În perioada analizată valoarea lucrărilor pentru categoria de obiecte „construcții pentru sport și recreere” a cunoscut o diminuare minoră 1% reducere în anul 2010 față de anul 2008), iar pentru categoria „alte construcții de inginerie civilă nedasificate în altă parte” s-a înregistrat o creștere de 10% față de anul 2008.

În anul 2009 s-a înregistrat o creștere de 30% față de anul anterior la categoria de obiecte „construcții pentru sport și recreere”, iar la categoria „alte construcții de inginerie civilă nedasificate în altă parte” s-a înregistrat o diminuare a valorii lucrărilor executate în antrepriză față de anul anterior.

Tabelul 14. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru conducte, linii electrice și de comunicații (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Conducte de lungă distanță, linii electrice, comunicații	2.557,40	1.956,70	0,77	2.825,10	1,44	1,10
Conducte locale și cabluri	1.176,10	1.371,30	1,17	1.003,50	0,73	0,85

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Tabelul 15. Structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru conducte, linii electrice și de comunicații (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Conducte de lungă distanță, linii electrice și de comunicații	68,50%	58,80%	73,79%
Conducte locale și cabluri	31,50%	41,20%	26,21%
Conducte, linii electrice și de comunicații - total	100%	100%	100%

Sursa: calcule proprii după date INS

Tabelul 16. Evoluția lucrărilor de construcții în antrepriză pentru alte lucrări de inginerie civilă (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Indice 2009/2008	Anul 2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
Construcții pentru sport și recreere	401,60	523,30	1,30	398,30	0,76	0,99
Alte construcții de inginerie civilă neclasificate în altă parte	6.434,30	6.115,30	0,95	7.081,90	1,16	1,10

Sursa: calcule proprii după date INS

În anul 2010 valoarea lucrărilor în antrepriză pentru categoria de obiecte „construcții pentru sport și recreere” a scăzut cu 24% iar pentru categoria „alte construcții de inginerie civilă neclasificate în altă parte” a scăzut cu 5%.

În perioada 2008-2010 a crescut nesemnificativ ponderea categoriei alte construcții de inginerie civilă neclasificate în altă parte” și s-a redus proporțional ponderea categoriei „construcții pentru sport și recreere”.

Tabelul 17. Structura valorii lucrărilor de construcții în antrepriză pentru alte lucrări de inginerie civilă (mil. lei RON)

Categoriile de obiecte ale lucrărilor de construcții în antrepriză	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010
Construcții pentru sport și recreere	5,87%	7,88%	5,32%
Alte construcții de inginerie civilă neclasificate în altă parte	94,13%	92,12%	94,68%
Alte lucrări de inginerie civilă - total	100%	100%	100%

6. Analiza evoluției principalelor tipuri de întreprinderi la nivel sectorial

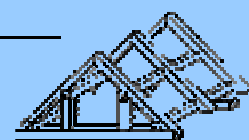
Analiza evoluției întreprinderilor din sectorul construcțiilor la nivel național a avut în vedere: dinamica evoluției pe tipuri de întreprinderi (după numărul de salariați); gradul de concentrare în cadrul sectorului; cifra de afaceri pentru întreprinderile cu activitate principală de construcții.

Dinamica evoluției numărului de întreprinderi pe clase de mărime după numărul de salariați, prezentată în tabelul următor, relevă un impact semnificativ al crizei economice asupra întreprinderilor mari.

Tabelul 18. Evoluția numărului de întreprinderi pe clase de mărime după numărul de salariați

Clasa de marime /An	2008	2009	Indice 2009/2008	2010	Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
0-9	50.727	52.080	1,03	42.392	0,81	0,84
10-49	6.901	6.665	0,97	5.836	0,88	0,85
50-249	1.567	1.245	0,79	996	0,80	0,64
250 și peste	194	145	0,75	124	0,86	0,64
Total	59.389	60.135	1,01	49.348	0,82	0,83

Sursa: calcule proprii după date INS

Întreprinderile mari au fost cele mai afectate de efectele crizei economice întrucât numărul s-a redus cu 36% pe ansamblul perioadei 2008-2010. Mai flexibile s-au dovedit întreprinderile mici și mijlocii care s-au adaptat mai bine noilor condiții economice înregistrându-se o reducere a numărului lor în perioada analizată cu doar 16% în cazul microîntreprinderilor și doar cu 15% în cazul întreprinderilor mari.

În cazul întreprinderilor mari s-a înregistrat un trend descendent puternic încă din anul 2009 (reducere a numărului de întreprinderi mari la nivel sectorial de 25% comparativ cu anul anterior) în timp ce numărul microîntreprinderilor a crescut în același an cu 3% față de anul 2008.

În anul 2010 s-au înregistrat reduceri ale numărului de întreprinderi pentru toate clasele de mărime în raport cu anul anterior. Cele mai puțin afectate din acest punct de vedere au fost întreprinderile mijlocii al căror număr a scăzut cu doar 12% comparativ cu anul 2009.

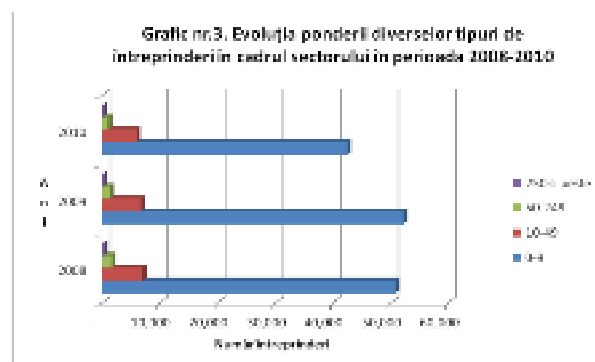
Pe ansamblul perioadei analizate numărul total al întreprinderilor din cadrul sectorului construcțiilor a scăzut cu 17%. Trendul descendent a început în anul 2010 în 2009 numărul total al întreprinderilor din cadrul sectorului crescând cu 1%.

Punct slab: dispariția unui număr mare de întreprinderi, mai ales a întreprinderilor mari din cadrul sectorului construcțiilor.

Punct forte: flexibilitatea IMM-urilor din cadrul sectorului construcțiilor, confirmată de menținerea pe piață în contextul crizei economice.

În privința evoluției ponderii diverselor tipuri de întreprinderi în cadrul sectorului situația pentru perioada analizată se prezintă în conformitate cu graficul următor. Nu s-au produs mutații semnificative în privința ponderii diverselor tipuri de întreprinderi la nivel sectorial, cu excepția creșterii ponderii micro-întreprinderilor la nivelul sectorului construcțiilor. A scăzut corespunzător

ponderea întreprinderilor mari din cadrul acestui sector.

Gradul de concentrare al întreprinderilor la nivel sectorial a fost analizat prin prisma a două criterii, cifra de afaceri și numărul de salariați, conform situației prezentate în tabelele următoare. Gradul de concentrare a întreprinderilor este un indicator care prezintă o importanță deosebită mai ales din perspectiva asigurării unei concurențe adecvate pentru derularea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică de lucrări.

Tabelul 19. Gradul de concentrare a întreprinderilor după criteriul cifra de afaceri

Activitate principală	Cumulat în totalul cifrei de afaceri (%)	
	Primele 5	Primele 20
Construcții de clădiri	1,5	6,7
Lucrări de geniu civil	14,9	30,7
Lucrări speciale de construcții	11	19,6

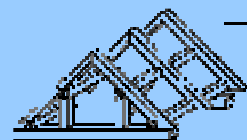
Sursa: date INS

Cel mai redus grad de concentrare a întreprinderilor după cifra de afaceri s-a înregistrat în domeniul construcțiilor de clădiri.

Tabelul 20. Gradul de concentrare a întreprinderilor după număr de salariați

Activitate principală	Cumulat în totalul cifrei de afaceri (%)	
	Primele 5	Primele 20
Construcții de clădiri	1,5	6,7
Lucrări de geniu civil	14,9	30,7
Lucrări speciale de construcții	11	19,6

Sursa: date INS

Cel mai ridicat grad de concentrare al întreprinderilor a apărut în domeniul lucrărilor de geniu civil. Și din acest punct de vedere în domeniul construcțiilor de clădiri se înregistrează concurența cea mai ridicată, iar domeniul lucrărilor de geniu civil se caracterizează printr-un grad de concentrare ridicat.

Reducerea este generală și în privința cifrei de afaceri pentru cele trei categorii de întreprinderi menționate în analiza

gradului de concentrare, indiferent de forma de proprietate a acestora.

Trendul descendent cel mai accentuat s-a înregistrat în cazul întreprinderilor care au ca obiect de activitate construcția de clădiri, urmate de firmele care au ca activitate principală lucrările speciale de construcții. Mai puțin afectate au fost firmele specializate în lucrări de geniu civil. Pe ansamblul perioadei 2008-2010 s-a înregistrat o reducere a cifrei de afaceri de 22%.

Tabelul 21. Cifra de afaceri pentru întreprinderile cu activitate principală de construcții în anul 2008 (mil. lei prețuri curente)

Activitate principală	Anul 2008		
	Forma de proprietate		
	Majoritar de stat	Majoritar privată	Total
Construcții de clădiri	75	45.533	45.608
Lucrări de geniu civil	2.379	21.967	24.346
Lucrări speciale de construcții	219	23.037	23.256
Total	2.673	90.537	93.210

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Tabel nr. 22. Cifra de afaceri pentru întreprinderile cu activitate principală de construcții în anul 2009 (mil. lei prețuri curente)

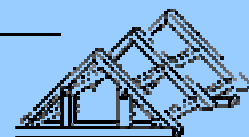
Activitate principală	Anul 2009			Indice 2009/2008
	Forma de proprietate			
	Majoritar de stat	Majoritar privată	Total	
Construcții de clădiri	74	37.412	37.486	0,82
Lucrări de geniu civil	2.220	21.217	23.437	0,96
Lucrări speciale de construcții	184	18.630	18.814	0,81
Total	2.478	77.259	79.737	0,86

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Tabelul 23. Cifra de afaceri pentru întreprinderile cu activitate principală de construcții în anul 2010 (mil. lei prețuri curente)

Activitate principală	Anul 2009			Indice 2010/2009	Indice 2010/2008
	Forma de proprietate				
	Majoritar de stat	Majoritar privată	Total		
Construcții de clădiri	33	32.309	32.342	0,86	0,71
Lucrări de geniu civil	2.301	19.784	22.085	0,94	0,91
Lucrări speciale de construcții	213	18.234	18.447	0,98	0,79
Total	2.547	70.327	72.874	0,91	0,78

sursa: date INS și calcule proprii după date INS

7. Analiza resurselor umane din domeniul construcțiilor

Construcțiile au rămas și în perioada 2008-2010 unul din sectoarele economiei naționale caracterizate prin absorbția unei ponderi importante din populația ocupată la nivel național (7,5% din totalul populației ocupate).

Pe grupe de vârstă situația populației ocupate în activitatea de construcții se prezintă astfel:

Grupa de vârstă	Pondere (%)	Valoare absolută
15-24	10,4	75.504
25-34	30,6	222.156
35-44	29,9	217.074
45-54	21,4	155.364
55-64	7,4	53.724
Peste 65 ani	0,3	2.178
Total	100	726.000

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Aproape o treime din forța de muncă implicată în activitatea de construcții depășește vârsta de 45 de ani, ceea ce arată o tendință de îmbătrânire a salariaților din cadrul acestui sector al economiei naționale.

Grupa de vârstă	Pondere %	Valoare absolută
Salariat	76	551.760
Patron	2	14.520
Lucrător pe cont propriu	21,4	155.364
Lucrător familial neremunerat	0,6	4.356
Total	100	726.000

Sursa: date INS și calcule proprii după date INS

Sectorul construcții are doar 76% din forța de muncă sub formă salariată restul populației ocupate în cadrul sectorului

fiind implicată sub alte forme: salariat, patron, lucrător pe cont propriu.

8. Concluzii

Analiza diagnostic a sectorului construcțiilor a relevat la nivel sectorial ca puncte forte:

- reluarea tendinței ascendente în ceea ce privește valoarea lucrărilor de construcții având beneficiari în proprietate majoritar de stat, efect al politicilor investiționale din sectorul public,
- flexibilitatea IMM-urilor din cadrul sectorului construcțiilor, confirmată de menținerea pe piață în contextul crizei economice.

În perioada 2008-2010, pentru care s-a realizat analiza diagnostic, evoluția sectorului construcțiilor prezintă următoarele puncte slabe:

- reducerea valorii lucrărilor de construcții executate cu 21% pe ansamblul perioadei 2008- 2010;
- ponderea redusă a sectorului public în valoarea totală a lucrărilor de construcții executate, ceea ce diminuează impactul politicilor investiționale din sectorul public,
- reducerea semnificativă a valorii lucrărilor de construcții noi și reparații capitale având beneficiari din sectorul public, cu precădere în anul 2010;
- dispariția unui număr mare de întreprinderi, mai ales a întreprinderilor mari din cadrul sectorului construcțiilor.

BIBLIOGRAFIE

- Institutul Național de Statistică (2011), *Anuarul statistic al României*
- Popescu D. (2010), *Managementul general al firmei*, ediția a II-a, Editura ASE, București
- Verboncu I. (2011), *Diagnosticarea firmei, teorie și aplicație*, Editura Tehnică, București
- *** (2011), *Europe in figures - Eurostat yearbook*

